

DREPTUL

LEGIslaTİUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU
SILIU RĂDULESCUZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU**ABONAMENTELE**se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR**Un număr: 50 bani**
Un număr vechiu 1 leu**COSTUL ABONAMENTULUI**Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

SUMAR:JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I:* G. Olivier cu Emil Costinescu și alții.*Curtea de apel din Craiova, secțiunea II:* Maria G. I. Boșnea și alții cu preotul P. Ilescu și alții.— *Observațiune de S. R.**Tribunolul Ilfov, secțiunea III:* Societatea funcționarilor publici cu Agripina Caracaș.JURISPRUDENȚA STRĂINĂ.— *Observație de d-l D. Alexandrescu.*
BIBLIOGRAFIE.**JURISPRUDENȚA ROMANA**INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA II*Audiența dela 22 Iunie 1910*

Președinta d-lui N. Mandrea, președinte

G. Olivier cu Emil Costinescu și alții

CONCESIUNI PETROLIFERE.— CONSOLIDARE.— CONTESTAȚIE.—
PĂRȚI INTERESATE.— NEATACAREA DECIZIEI COMISIUNEI PE CALEA
CONTESTAȚIEI.— APEL.— INADMISIBILITATE.— ART. 3 ȘI 4 DIN
LEGEA DE CONSOLIDARE A TERENURILOR PETROLIFERE.

Din dispozițiunile art. 3 și 4 din legea de consolidare a terenurilor petrolifere, rezultă că hotărârile comisiunii de consolidare nu pot fi atacate cu apel decât de părțile cari au figurat înaintea instanței de consolidare.

Prin urmare, este inadmisibil apelul cum și intervenția făcută în apel de persoane cari nu au figurat la prima instanță și nu au făcut nici o contestație acolo.

No. 109.— Respins, ca nefondat, recursul făcut de G. Olivier contra deciziei Curții de apel din București, secția III, No. 301 din 1907, dată în proces cu Emil Costinescu și alții.

S'au ascultat: d-l avocat G. G. Danielopol, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat N. Polizu-Micșunești, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivelor de casare invocate:

«Violarea art. 4 și 7 din legea de consolidare și art. 75 alin. 11 și 316 din codul de procedură civilă, precum și a regulilor privitoare la felul și dreptul de a stă în justiție a cetelor de moșneni.

«In adevăr, concedenții noștri fiind moșneni și membrii ai celei Lopătari, ei au figurat la prima instanță, de oarece la prima instanță obștea a fost citată ca obște, și ei fiind membrii, au figurat cu această calitate. Așa fiind, oricare din membrii obștei putea face apel, și deci rău și cu violarea textelor și a regulilor de mai sus. Curtea zice că acești concedenți n'au putut face apel, de oarece nu ar fi fost legată instanța primă și cu ei».

Având în vedere deciziunea supusă recursului, din care se constată că intimații Emil Costinescu și Al. Darvary, luând în concesiune dela un număr de 535 moșneni din comuna Lopătari, un teren petrolifer, au cerut consolidarea aceluși teren la comisia de consolidare; că, înaintea acestei comisiuni, concesionarii au citat personal pe fiecare concedent în parte, precum și pe vecinii terenului; că, și în publicațiile din *Monitorul oficial*, din ziarul local și la primărie, se cuprinde numele tuturor concedenților și al vecinilor;

Că, de către cei puși astfel în cauză, nu s'a făcut nici o contestație, așa că comisia de consolidare a consolidat drepturile de concesiune; că, în contra hotărârii de consolidare, un număr de 7 locuitori din comuna Lopătari, au făcut apel, iar recurentul G. Olivier, intervenție în apel, cu drepturile dobândite dela acei 7 locuitori; că, Curtea de apel din București, prin decizia supusă recursului, a respins apelul precum și intervenția ca inadmisibile, pe motivul că apelanții și intervenientul n'au figurat la prima instanță și n'au făcut nici o contestație acolo;

Considerând că, după art. 3 din legea de consolidare a terenurilor petrolifere, cel care voește să consolideze dreptul său de concesiune, trebuie să citeze înaintea comisiunii

pe toți proprietarii dela cari ține concesiunea și pe proprietarii vecini cari figurează în rolurile de contribuțiune; iar după art. 4, toți acei cari pretind că au vre-un drept asupra terenului și cari n'au fost citați personal, pot să-și formuleze pretențiunile înaintea comisiunei până în ziua judecării cererei de consolidare;

Că, de aci rezultă că toți acei cari ar pretinde vre-un drept asupra terenului pentru care se cere consolidarea, trebuie să se prezinte înaintea comisiunei și să contesteze aci consolidarea, neputând ataca cu apel hotărîrea comisiunei la care n'au participat și căroră deci nu li se poate opune;

Că, astfel fiind, întrucât Curtea de apel a constatat că concesiunea s'a luat dela un număr hotărît de moșneni Lopătari;

Că, aceștia individual au fost citați, precum și vecinii că, numele apelanților nu se vede figurând nici printre concedenți, nici printre vecini, și că apelanții n'au formulat nici o cerere în scris la prima instanță, față de această constatare, cu drept cuvânt a declarat apelul și intervenția inadmisibile;

Considerând că situațiunea apelanților nu poate fi în nimic schimbată prin faptul că locuitorii citați individual au fost citați și prin o citație colectivă, căci pe lângă că nu eră nevoie de o asemenea citare, Curtea de apel constată că dovezile produse de apelanți nu fac verosimilă pretențiunea lor că ar face parte din obștea moșnenilor Lopătari, pentru ca să poată invoca în favoarea lor efectele citațiunei făcută obștei acelor moșneni în instanța de consolidare;

Că, astfel fiind, motivele de casare sunt nefondate.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA

SECȚIUNEA II

Audiența dela 11 Noembrie 1909

Președinta d-lui C. A. Văllimărescu, președinte

Maria G. I. Boșnea și alții cu preotul P. Iliescu și altul

TESTAMENT MISTIC.— TESTATOR.— NEȘTIINȚA LUI DE A CITI ȘI SCRIE.— DACĂ POATE TESTA SUB ACEASTĂ FORMĂ.— ART. 865 COD. CIVIL.

TESTAMENT MISTIC.— DOUĂ EXEMPLARE.— NEPREZENTAREA UNUIA DIN ELE.— DACĂ IMPLICĂ VOINȚA TESTATORULUI DE A REVOCA TESTAMENTUL.

1° Din cuprinsul art. 865 c. civil, care dispune că acei cari nu știu sau cari nu pot citi și scrie nu pot face testament mistic, rezultă că testamentul mistic va fi nul când cel ce a ales această formă pentru a testă nu știe a citi și scrie.

2° Legea necerând două exemplare pentru validitatea testamentului mistic, urmează că numai cel rămas la tribunal trebuie prezentat și are caracterul unui testament mistic, chiar și când testato-

rul a făcut două exemplare, iar cel de al doilea exemplar rămas testatorului, deși ar fi fost investit cu actul de subscripție pe plic, neînfațișarea lui nu poate probă decât perderea lui, dar nicidecum distrugerea voluntară a testamentului cu intenție de revocare.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Maria G. I. Boșnea, T. D. Stanovici și P. D. Stanovici, fiică și fii def. D. Stanovici și ai săi moștenitori, contra sentinței civile a trib. Dolj sect. II No. 108 din 1903:

Având în vedere că cererea are de obiect recunoașterea dreptului preotului P. Iliescu și a lui I. Dobrescu la a patra parte din averea lăsată de D. Stanovici la moartea sa și constatată prin inventar;

Considerând că reclamanții au dovedit la prima instanță, cu martori, calitatea lor de frați cu Maria zisă Tița, născută Maria Preotul Ilie; că, azi în apel nu se mai contestă nici calitatea lor de frați și moștenitori, nici decesul Mariei, a doua soție a lui D. Stanovici; că e de asemenea necontestat că acesta încetând din viață, soția lui i-a supraviețuit și a fost instituită legatară pe partea disponibilă din succesiune, în afară de partea ce i se recunoaște ca văduvă săracă prin testamentul mistic cu data 12 Iunie 1887; că, însă, erezii Mariei nu au cerut decât a patra parte din moștenirea lui D. Stanovici; că, acesta lăsând trei copii din prima căsătorie, soția cea de a doua, are drept la o pătrime potrivit art. 939 cod. civil, rămâne a se ști numai dacă testamentul mistic e valabil;

Considerând că actul de subrogație e revestit de formele cerute de art. 864; că, prezentarea către tribunal a testamentului într'un plic strâns și pecetluit, declarația testatorului că în plic se află testamentul său, scris de un altul și subscris de el, unitatea de contest se văd a fi fost și ele îndeplinite; că, totuș, se invoacă trei motive de nulitate; 1) lipsa iscăliturii testatorului pe testament, întrucât apelanții nu recunosc subsemnătura ca fiind a lui D. Stanovici; 2) necunoștința caracterelor latine de către dânsul, ceea ce face că el n'a putut citi copriinderea actului scris de altă persoană cu litere latine; 3) neprezentarea dinaintea Curții a celor două testamente înfațișate în două plicuri tribunalului care a instrumentat.

În privința primului motiv:

Considerând că reclamanții par a renunța la acest motiv prin aceea că declară prin avocatul lor a fi constatat prin expertiză de adevărată semnătura după testamentul defunctului D. Stanovici; că, de nu ar exista renunțare, rezultatul ar fi acelaș, întrucât Curtea constată că semnătura este proprie a testatorului, bazându-se atât pe actele de comparație cât și pe expertiză.

In privința celui de al doilea motiv :

Considerând că prin art. 865 c. c. se dispune că acei cari nu știu sau care nu pot citi și scrie, nu pot face testament în formă mistică ; că, de aci rezultă că pentru a fi posibilă întrebuințarea acestei forme, trebuie ca testatorul să știe să citească și să scrie ; că, dacă nu știe să citească, testamentul său va fi nul, dacă el a testat, căci judecătorul neavând menirea să constate că testatorul știe să citească, precum o are pe aceea de a-și da seama că el știe să subsemneze, nu poate să-l împiedice de a testă în această formă pentru necunoștința citirei caracterelor cu care a fost scris de o altă persoană testamentul, cum trebuie să o facă pentru necunoștința de a semnă ;

Considerând că apelanții susțin că D. Stanovici care se vede înscălit cu litere cirilice, nu cunoștea literele latine cu care a fost scris testamentul de altă persoană «avocatul S. Calotescu» și deci nu a avut posibilitatea ca să cunoască prin propria sa citire cuprinsul testamentului ;

Considerând că, în primul rând, legea nu cere ca iscălitura să fie în aceleaș litere ca corpul testamentului ; că, pe de altă parte, iscălitura cu un fel de litere nu implică necesarmente că alte litere sunt necunoscute persoanei iscălite spre a iscăli, de oarece, cea persoană ar putea ști să scrie și cu alte litere, și preferă literele întrebuințate ca mai bine cunoscute ; că, cu atât mai mult cuvânt literele cu care e scrisă semnătura nu sunt o prezumție destul de tare că alte litere sunt necunoscute spre a se citi ; deci cel ce alegă că testatorul nu știă citi literele latine în care eră scris testamentul cață a dovedi cu alte probe această alegațiune ; că, martorii intimațiilor din care rezultă că D. Stanovici cunoștea literele latine și putea să le citească, inspiră mai multă încredere Curții decât ai apelanților, mai cu seamă că chiar unul din martorii acestora arată că testatorul știă să citească litere nouă tipărite, ceiace face, din cauza asemănării prea mari, a se crede că a putut citi acele litere chiar scrise, dacă sunt scrise într-o formă regulată ; că împrejurarea că D. Stanovici s'a adresat unui avocat pentru a-i scri testamentul e și ea o prezumție puternică că el cunoștea literele latine, întrucât e greu de admis că acel avocat să nu-i fi pus în vedere dispoziunile art. 865 cod. civil, și să nu se fi recurs la un testament autentic, dacă testatorul n'ar fi știut a citi coprinsul dispoziției de ultimă voință ; că dar acest al doilea motiv e nefondat.

In privința celui de al treilea motiv :

Considerând că legiuitorul nu obligă pe testatorul care prezintă un testament mistic judecătorului care-l autentifică de a înfățișă mai multe exemplare ; că, unul singur e suficient ; că, dacă i se prezintă mai multe exemplare, el trebuie să primească numai unul și numai de acela să facă mențiune ; că, e exact că tribunalul în actul de

subscripție, menționează două plicuri sigilate prezentate de D. Stanovici, dar negăsindu-se la tribunal două plicuri, e cert că celălalt a fost ridicat de depunător și aceasta trebuie să rezulte din dosarul trib. Dolj sect. III care a instrumentat, deși părțile nu s'au indeletnicit a administră această probă ; că, cele două plicuri n'au putut fi decât cele două exemplare ale aceluiaș testament, căci pe de o parte așa procedau în mod ilegal părțile și tribunalul câte odată, iar pe de alta dacă testatorul a făcut un singur testament, cum se arată în actul de subscripție, cele două plicuri n'au putut fi două testamente deosebite ; că, deci nu se poate zice că ele trebuiesc preferate amândouă, de oarece unul a putut revocă pe celălalt ; că, legea necerând două exemplare pentru validitatea testamentului mistic, numai cel rămas la tribunal trebuie prezentat și are caracterul unui testament mistic ; că, chiar de ar avea și exemplarul remis testatorului actul de subscripție pe plic și s'ar crede că și el are caracterul unui testament mistic, neînfașșarea lui probează perderea lui, dar nu o distrucție voluntară a testatorului cu intenție de revocare, care distrucție și de ar există, ar lăsa să subsiste celălalt exemplar, ceiace ar face cel puțin dubioasă intenția de revocare ;

Având în vedere și cererea intimațiilor de a fi obligați apelanții la cheltueli de judecată, Curtea apreciind cheltuelile ce aceștia au făcut în proces, urmează a le acordă 300 lei, cheltueli de judecată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier M. Măinescu, în majoritate, respinge ca nefondat apelul.

Semnați : C. Vălimărescu, Ath. Herăscu, M. Măinescu.

Opiniune

Difer de opinia majorității, în ceiace privește validitatea testamentului mistic al lui D. Stanovici, pentru următoarele motive :

Considerând că, din probele administrate de părți, se constată în fapt că, defunctul D. Stanovici, la șase ani în urmă, după trecerea sa în a doua căsătorie cu Maria zisă Tița, sora intimațiilor, adică la 19 Iunie 1887, face testamentul mistic, pe temelul căruia intimații cer succesia surorii lor, prin care D. Stanovici lasă a patra parte din averea sa soției sale, iar la Mai 1891, incetează din viață ;

Considerând că e netăgăduit că defunctul D. Stanovici nu știă să scrie decât cu litere chirilice, iar testamentul său, în formă mistică, e scris de o altă persoană, cu litere latine (caractere nouă), fiind subsemnat numai de dânsul cu litere vechi ; că, de asemenea, e constant din observația făcută semnăturii după testament a lui D. Stanovici, precum și din diferite scrieri ale sale, aflate în dosarele primăriei comunei Musta, No. 7 și 8 din 1888 și No. 9 din 1889, că scrierea chirilică întrebuințată de D. Stanovici e din cea mai veche, care se uzită în timpul trecut, fiindcă întrebuințează așa zisele caturi la iscălitură ;

Considerând că, acestea fiind faptele procesului, rămâne a se vedea dacă defunctul D. Stanovici, care nu ştia a a scrie cu litere nouă, poate testă în formă mistică;

Considerând că, din dispoziţiunile art. 865 cod civil, rezultă că persoanele cari nu pot citi şi scrie, nu pot face testament în formă mistică, şi motivele cari au determinat pe legiuitor să oprească pe aceste persoane să facă teste în aceste forme sunt: că ele nu pot şi nu sunt în măsură a controla aceea ce se scrie de o altă persoană, spre a vedea dacă se reproduce exact în testament voiaţa lor;

Considerând că o persoană care nu ştie a citi şi scrie decât cu litere chirilice, trebuie asimilată cu aceea care nu poate citi şi scrie, fiindcă pentru asemenea persoane, caracterele noii scrieri, dacă nu a învăţat a le citi şi scrie, sunt absolut necunoscute şi e întocmai ca acela care nu ştie să scrie şi să citească nici un fel de scriere;

Că, în adevăr, e posibil ca o asemenea persoană care nu ştie să scrie şi să citească decât scrieri chirilice, să înveţe în urmă a citi şi scrie cu litere nouă, faptul acesta însă trebuie să fie fără nici o îndoială stabilit şi dovedit de partea care-l aleagă;

Considerând că, în fapt, e stabilit că D. Stanovici nu putea scrie cu litere latine, şi aceasta rezultă din arătările tuturor martorilor ascultaţi, atât ai apelanţilor cât şi ai intimaţilor precum şi din toate scrierile sale aflate în dosarele primăriei comunei Murta, aşă că ar fi de opus faptul acesta pentru ca una din condiţiile prevăzute în art. 865 cod. civil existând, testamentul să nu fie valabil, fiindcă legiuitorul român, spre deosebire de cel francez, cere ca cel care testează în formă mistică să ştie să citească şi să scrie;

Considerând însă, că dacă s'ar susţine că o persoană care cunoaşte caracterele vechi ale scrierei, e de ajuns a citi literile latine precum şi scrieri de mână spre a putea testă în formă mistică, fără a putea scrie cu aceste caractere, că toate acestea din arătările martorilor propuşi de intimaţi spre a face această dovadă, nu rezultă că D. Stanovici a putut cel puţin citi litere noi de tipar şi de mână, fiindcă aceşti martori nu arată fapte precise din care ar rezultă cunoştinţa lor, citirea unei citaţii în care se pune ziua şi anul în ţifre care sunt aceleaşi şi după scrierile vechi şi că s'a uitat pe un bilet fără a-l citi, nu pot face convingerea că D. Stanovici a putut citi mai cu seamă scrieri de mână, din contră martorii apelanţilor precizează faptele, din care se vede că nu ştia să citească litere nouă, fiindcă pe unul l-a oprit de a mai scrie în registru, sau cu litere nouă, sub cuvânt că el nu poate citi, iar notarul comunei Musta unde a a fost D. Stanovici preşedinte al comunei interimare, arată că el nu putea citi scriere de mână nouă şi încercă a citi litere de tipar, dar nu putea;

Că, pe arătarea martorului Vasile Georgescu nu se poate pune nici un temei, căci el afirmă că defunctul

D. Stanovici întrebuinţă în scrierea sa litere reformate: ceea ce e inexact, căci scrierea lui după cum se constată din testament şi din celelalte scrieri ale sale din dosarele primăriei Musta e făcută cu caractere vechi chirilice;

Considerând că din toate cele arătate mai sus rezultă că D. Stanovici nu putea citi scriere nouă, nici de tipar, nici de mână, prin urmare nu putea testă în formă mistică şi testamentul său nu e valabil.

Pentru aceste motive, sunt de părere a se admite apelul d-lor P. D. Stanovici, T. D. Stanovici şi Maria G. I. Bosnea, a se reformă sentinţa tribunalului Dolj secţia II cu No. 108 din 19 Februarie 1903, respingându-se ca nefondată acţiunea preotului P. Iliescu şi Ion G. Dobrescu făcută la prima instanţă.

Semnat: Al. Radian.

Observaţie.— Art. 978 din codul francez şi art. 785 din codul italian dispun că acei cari nu ştiu sau nu pot să citească nu pot testă în formă mistică. Art. 865 din codul nostru prescrie o garanţie mai mult, cerând ca testatorul să ştie nu numai a citi, ci şi a scrie.

Pentru a putea testă în formă mistică trebuie neapărat a şti a citi şi a scrie. (Cpr. trib. Ilfov, *Dreptul* din 1892, No. 59).

Acel care nu ştie să citească, nu poate deci testă în formă mistică, pentru că deşi acest testament poate fi scris de altul (art. 864), totuşi testatorul trebuie să se poată asigura prin el însuşi că acest testament, scris de altul, cuprinde în realitate dispoziţiile ultimei sale voinţe, şi că scriitorul n'ar scrie decât ceea ce voieşte testatorul, ceea ce acesta din urmă nu poate să controleze decât prin cetirea testamentului. Vede D. Alexandresco, tom. IV, p. 455 (ed. 1-a).

O altă deosebire dela codul francez este că testamentul mistic trebuie să fie *semnat* de testator (art. 864), ceea ce codul francez iarăş nu o cere (art. 977 eliminat din codul nostru).

Precum vedem, legiuitorul nostru a luat mai multe garanţii decât cel francez, în privinţa testamentului mistic, pe care unele legiuri străine, precum este codul german, nici nu-l admit, pentru că este foarte periculos, din cauză că adevăratul testament poate, cu înlesnire, să fie înlocuit prin altul. Vede asupra acestui testament, care-şi avea fiinţa şi în vechile noastre legiuri o decizie foarte importantă a Curţii din Bucureşti, publicată în *Dreptul* din 1910, No. 17, şi criticată de d-l profesor D. Alexandresco.

S. R.

TRIBUNALUL ILFOV, SECŢIUNEA III Audienţa dela 13 Octombrie 1910

Preşedinţa d-lui C. H. Rosetti, judecător de şedinţă

Societatea funcţionarilor publici cu Agripina Caracaş

ASIGURĂRI MUTUALE. — SOCIETĂŢI. — CARACTERUL LOR. — ART. 257 DIN CODUL COMERCIAL.

ASIGURĂRI MUTUALE. — RISCUL ASOCIATULUI. — REALIZAREA LUI. — DREPTUL DE INDEMNIZAŢIE AL ASIGURATULUI. — AR. 262 COD. COM.

ASIGURĂRI MUTUALE. — RISC. — REALIZAREA LUI. — MODIFICAREA POSTERIOARĂ A STATUTULUI. — DACĂ POATE FI OPOZABILĂ ASOCIATULUI.

ASIGURĂRI MUTUALE. — SOCIETĂȚI. — STATUTE. — MODIFICĂRI GRAVE ȘI ESENȚIALE. — UNANIMITATEA VOLUNTARĂ A ASOCIAȚIILOR. — OPOZABILITATE.

ASIGURĂRI MUTUALE. — DIRIGUIITORII SOCIETĂȚII. — GREȘELI DE CALCŪL. — NEAPOZABILITATE ADERENȚILOR.

1° Din moment ce scopul unei societăți este ca în schimbul unei cotizațiuni a membrilor săi să asigure acestora un ajutor în caz de boală, de lipsă de lucru, de moarte, etc., ea are caracterul bine definit al unei societăți de asigurare mutuală sau mai bine zis ale unei «mutualități», în sensul modern al cuvântului, întrunind toate condițiunile enumerate chiar și de art. 257 din codul de comerț.

2° În societățile de asigurări mutuale, odată riscul realizat, societarul sau «ayant cause» al său încetează de a mai face parte din asociațiune, rămânându-i însă dreptul, potrivit art. 262 c. com., de a lua indemnizația ce i se cuvine.

3° În societățile de asigurări mutuale, odată riscul realizat față de unul din asociați, nici o modificare a statutelor din acel moment nu mai poate fi opozabilă asociatului care, în urma realizării riscului, are drept la plata sumei de indemnizație, așa cum eră prevăzută în statutele în vigoare în momentul contractării.

4° Decăteori într'o societate este vorba de o modificare a statutelor, esențială și de o extraordinară gravitate, ca cea care ar răpi o bună parte din drepturile unui asociat, este nevoie nu numai de consimțământul majorității, ci a unanimității societarilor, astfel că din moment ce unul din asociați refuză consimțământul său, o asemenea modificare nu-i poate fi opozabilă.

5° Asigurarea mutuală nefiind o simplă prinsoare sau joc de noroc, nici un mijloc de îmbogățire al unora în paguba altora, ci un mijloc de reparațiune întemeiat nu pe întâmplare, ci pe date științifice, bazate pe legea astăzi bine cunoscută a „marilor numere“ și pe calculul probabilităților ce se apropie din ce în ce mai mult de exactitate, urmează că dirigiitorii acestor societăți, dacă au comis erori fie în administrațiune, fie în alcătuirea societății, neținând seamă nici de riscul fiecărui asociat, nici de tablele statistice indicând probabilitățile de maladie, moarte, etc., nu pot opune aceste împrejurări și erori ederenților societății, și cu atât mai mult cuvânt terțiilor cari au contra unei asemenea societăți un drept de creanță.

No. 616. — S'au ascultat: d-nii avocați Marinescu și C. Cernescu, pentru apelantă; d-l avocat Caracaș, în combateri.

Tribunalul,

Având în vedere apelul făcut de Societatea funcționarilor publici, contra cărței de judecată cu No. 2285 din 1907;

Având în vedere că această carte de judecată dădea câștig de cauză reclamantei dela prima instanță, Agripina Caracaș, care reclamase dela numita societate o sumă ce aceasta i-ar fi datorat în urma morții soțului său, fost membru în această societate, sumă de bani la care avea dreptul în baza statutelor acelei societăți, și pe care aceasta refuză a o plăti în întregimea ei.

În fapt,

Având în vedere că, într'adevăr, se constată că soțul legitim al d-nei Caracaș aderase la această societate îndată după întemeierea ei, și a continuat a face parte dintr'ansa până la moartea sa, survenită în 1907; că, potrivit art. 87 și urm. din acele statute, vădulele societarilor decedați, cari plătesc o cotizațiune suplimentară în acest scop, aveau dreptul, sub oarecari condițiuni, la o pensie al cărui quantum variă în raport cu vechimea de societar a defunctului și cu cotizațiunea sa;

Că, în aceste condițiuni, societatea recunoaște reclamantei dreptul la o rentă lunară de 102 lei, pe tot timpul vieții sale;

Că, însă, această societate fiind alcătuită în mod cu desăvârșire empiric, fără a se întemeia pe nici o bază științifică, pentru diferite motive, s'a văzut la un moment dat nevoită să reducă în mod periodic aceste pensii, astfel încât, în cele din urmă, reclamanta, în locul sumei de 102 lunar, nu mai primește decât 68 lei trimestrial;

Având în vedere că această reducțiune societatea pretinde că ar fi avut dreptul să o facă modificând statutele, drept ce-i aparține conform chiar art. 35 din primele statute, care prevedeau că dispozițiunile statutelor de față pot fi modificate de adunarea generală a societarilor;

Că, primele statute, formând contractul ce unește pe toți societarii, ele sunt opozabile tuturor societarilor și tuturor «ayant-cause» ai acestora, și prin urmare modificările aduse în ultimele vremuri statutelor, printre cari întâlnim și aceste reduceri de pensii, fiind opozabile răposatului Caracaș, sunt opozabile și reclamantei, în favoarea căreia acesta stipulase aderând la societate; că, în aceste condițiuni, reclamanta nu s'ar putea plânge în contra reducțiunilor hotărâte de adunarea generală a societarilor.

În drept,

Având în vedere că, în prealabil, se cuvine a se determina care este natura juridică a acestei societăți;

Că, intrucât ea are de scop că, în schimbul unei cotizațiuni a membrilor săi, să asigure acestora ajutoare în caz de boală, de lipsă de lucru, de moarte, etc., ea are caracterul bine definit al unei societăți de asigurare mutuală sau mai bine zis al unei «mutualități», în sensul modern al cuvântului, întrunind toate caracterele enumerate chiar și de art. 257 din codul de comerț român;

Considerând că, asociatul Caracaș încetând din viață, s'a realizat unul dintre riscurile în contra căruiua acesta se asigurase;

Că, potrivit principiilor generale de drept și în special potrivit art. 262 din codul de comerț, odată riscul realizat, societarul sau «ayant cause» al său încetează de a mai face parte din asociațiune, rămânându-i însă dreptul la indemnizația ce i se cuvine;

Că, prin urmare, reclamanta în calitatea sa de văduvă a raposatului Caracaș, din momentul încetării din viață a acestuia, a devenit un terțiu, o creditoare a societății, pentru o sumă egală cu cea ce i se cuveneă în conformitate cu statutele atunci în vigoare, sumă care chiar i-a fost recunoscută de societate;

Că orice modificare de statute, din acel moment nu mai putea să-i fie opozabilă, întrucât a permite unei societăți ca prin singurul vot al adunării sale generale, să poată modifica dreptul terțiilor fără consimțământul acestora, ar fi a permite unui debitor să-și modifice singur clauzele obligațiunilor sale fără consimțământul creditorului, ceea ce este inadmisibil;

Că, ceva mai mult, chiar dacă prin imposibil s'ar admite că reclamanta care nu a fost și nu este o funcționară, care nu a plătit nici odată nici o cotizație, etc., ar fi membră din societate și încă nu se poate admite că o încheiere a adunării generale ar fi suficientă pentru a-i răpi drepturile sale, de oarece doctrina și jurisprudența au stabilit în mod constant, că atunci când este vorba de o modificare a statutelor, esențială, de o extraordinară gravitate ca cea care ne preocupă, și care răpește $\frac{5}{6}$ din drepturile reclamantei, este nevoie nu numai de consimțământul majorității statutare ci de acela al unanimității societarilor; or, din moment ce reclamanta refuză consimțământul său, o asemenea modificare nu-i poate fi opozabilă;

Că, nu se poate spune că aderând la statutele ce conțineau articolul privitor la modificarea lor, defunctul Caracaș a înțeles o consimți ca printr'un vot al său adunarea generală să poată modifica în așa mod statutul în cât drepturile sale din reducere în reducere să poată fi reduse la neant, ceea ce se întâmplă în speța;

Considerând că asigurarea nu este o prinsoare, un joc de noroc, un mijloc de îmbogățire al unora în paguba altora, ci un mijloc de reparațiune întemeiat nu pe întâmplare ci pe date științifice întemeiate pe legea astăzi bine cunoscută a «marilor numere» și pe calculul probabilităților ce se apropie din ce în ce mai mult de exactitate (actualmente eroarea în calculele societăților bine constituite fiind mai mică decât $\frac{1}{10.000}$);

Că, dacă diriguitorii acestei societăți au comis erori fie în administrațiunea lor, fie în alcătuirea societății, neținând seamă nici de riscul fiecărui societar, nici de tabelele statistice indicând probabilitățile de maladie, moarte, etc., apoi această împrejurare nu poate fi opozabilă aderenților, în majoritatea cazurilor oameni simpli, naivi, nepricepuți într'ale asigurărilor, și cam încrezători făgăduelilor ademenitoare conținute de statute,

prospecte și anunțuri, cu credință și-au smuls din mdestele lor venituri o sumă destul de însemnată și au vărsat-o acestei societăți, atunci când s'ar fi putut adresa unei alte societăți ce nu le-ar fi cauzat nici o decepțiune;

Că, dacă aceste împrejurări nu pot fi opuse societarilor, cu atât mai mult cuvânt ele nu pot fi opuse terțiilor având în contra unei asemenea societăți un drept de creanță;

Având în vedere că societatea a mai invocat un al doilea mijloc de apel, prescripțiunea prevăzută de art. 119 din statutele dela 1901, că însă nefiind prevăzută de vechile statute această prescripțiune nu poate fi opozabilă reclamantei care astăzi este o terție persoană, statutele cele nouă neputând aduce nici o atingere drepturilor sale câștigate.

Pentru aceste motive, redactate de d-l membru de ședință M. Petrescu-Comnen, și cele coprinse în cartea de judecată atacată cu apel, pe care tribunalul și-le apropie în întregime, respinge ca nefondat apelul.

Semnați: C. H. Rosetii, M. P. Comnen.

JURISPRUDENȚA STRAINA

CURTEA DE APEL DIN ROMA

Audiența din 1 Mai 1910

AMANETAREA UNEI CREANȚE. — PRIVILEGIUL CREDITORULUI AMANETAR. — NOTIFICAREA AMANETULUI DEBITORULUI CREANȚEI AMANETATE. — TRANSCRIEREA AMANETULUI. — ÎNLOCUIREA ACESTEI NOTIFICĂRI PRIN TRANSCRIEREA CONTRACTULUI. — ART. 1881 COD. ITALIAN ȘI ART. 1 LEGEA DIN 1909 (ART. 1687 COD. CIV. ROM. ȘI ART. 721, 728 BIS PR. CIV. ROM.).

Deși art. 1881 din codul civil italian prescrie, ca și art. 2075 din codul francez (1687 C. civ. rom.), pentru existența privilegiului creditorului amanetar, ca amanetul să fie notificat debitorului creanței amanetate¹⁾, totuș această dispoziție nu mai este aplicabilă în Italia, față de art. 1 al legii din 1909, care a prescrie transcrierea tuturor contractelor de amanet, întrucât această nouă publicitate înființată de legiuitorul italian prin legea din 1909, este mai energică și mai eficace decât publicitatea imperfectă care rezultă din notificarea prescriasă de codul civil.

(Din revista *La Legge*, anul 1910).

Observație. — Decizia Curții de apel din Roma,

1) Iată cum se exprimă art. 1881 din codul civil italian: «*Il privilegio non ha luogo sopra i crediti, se non quando il pegno risulta da atto pubblico, o da scrittura privata, e ne è fatta notificazione al debitore del credito dato in pegno.*»

al cărui sumar l-am reprodus mai sus, este nouă în jurisprudență. Chestiunea judecată de această Curte se poate înfățișa și la noi, întrucât o lege posterioară codului civil (art. 728bis Pr. civ.) a prescris și în dreptul nostru transcrierea contractelor de amanet, ca și în Italia. Este deci bine s'o discutăm.

Chestiunea ce ne propunem de a examina cu această ocazie, este deci următoarea: Art. 728bis din procedura civilă care, în termeni generali, prescrie transcrierea într'o anumită condică a tuturor contractelor de amanet, prin urmare, atât acelor civile cât și comerciale (cpr. art. 479 C. com., modificat prin legea din 15 Iunie 1906), acelor de lucruri corporale ca și acelor de lucruri incorporale, a modificat sau nu dispoziția art. 1687 din codul civil care, în privința amanetărei creanțelor, supune existența privilegiului creditorului amanetar unei notificări a amanetului ce trebuie să se facă debitorului creanței amanetate.

Textele respective din Italia fiind astăzi identice cu acelea din codul nostru, Curtea de apel din Roma decide chestiunea în mod afirmativ, și această soluție a fost susținută și înaintea tribunalelor noastre de către d-l avocat Cohn-Drăcșăneanu, care a binevoit a ne atrage atențiunea asupra acestei importante chestiuni.

Să ne fie permis de a îmbrățișa o părere diametralmente opusă celei admise prin decizia de față.

Credem, în adevăr, după matură reflexie, că ambele măsuri de publicitate trebuiesc îndeplinite în privința amanetărei creanțelor, și nu sfătuim pe nimeni de a se mulțumi numai cu transcrierea contractului, deși recunoaștem că măsura transcrierii, pe care a introdus-o legiuitorul din 1900, conform unei vechi dispoziții a Regulamentelor organice din ambele țări²⁾, este mult mai energică și mai eficace decât notificarea prescrisă de art. 1667 C. civ. și 479 § ultim C. com.

În adevăr, cel mai bun mijloc de a împiedica pe debitorul creanței amanetate să plătească această creanță creditorului primitiv, este de a se aduce amanetarea creanței la cunoștința debitorului, căci

2) Vezi Regul. organic al Munteniei, art. 332 urm. și anexa lit. T din Regul. organic al Moldovei. Aceste dispoziții nu se aplicau însă sătenilor.

această înștiințare crează, în specie, privilegiul și deșteaptă pe debitor de a nu mai face plata în mâinile unei persoane care nu mai are dreptul de a o primi. Și dacă, cu toată notificarea amanetului, debitorul va plăti în mâinile creditorului primitiv, plata nu va fi validă, și el va trebui să plătească din nou, în baza regulii cunoscute: *Qui paye mal, paye deux fois*.

Din cele mai sus expuse rezultă că, prin întârzierea notificării, prescrisă de art. 1687 C. civil, se întârzie și înființarea privilegiului creditorului amanetar, așa că, până la facerea acestei notificări, debitorul creanței amanetate poate, în mod valid, să facă plata în mâinile creditorului său³⁾.

Spre a decide că formalitatea transcrierii nu poate să înlocuiască notificarea prescrisă de lege, în privința amanetărei creanțelor, vom invoca un argument prin analogie. Astfel, un alt mod de publicitate admis de lege în materie de amanet, este remiterea lucrului amanetat în mâinile creditorului sau unui terțiu ales de părți (art. 1686), ceea ce face ca amanetul să fie un contract *real*. Or, nu se poate susține cu succes că transcrierea prevăzută de art. 728bis Pr. civ. a înlocuit această predare a lucrului. Tot astfel, nu ne vine a crede că transcrierea a înlocuit notificarea, în privința amanetărei lucrurilor incorporale. Suszisu text din procedura civilă a prevăzut deci, în privința amanetelor, o măsură de publicitate mai mult, pe lângă cea existentă. Acestea ni se par adevăratele principii.

Dar dacă amanetarea unei creanțe trebuie, după părerea noastră, să fie în orice caz notificată debitorului, pentru ca creditorul amanetar să fie investit cu un privilegiu, chestiunea este de a se ști dacă acceptarea debitorului creanței într'un act autentic echivalează, sau nu, cu notificarea prescrisă de lege.

Negativa este admisă de unii, pentru că art. 1687 nu vorbește de acceptarea debitorului, și pentru că totul este de rigoare în materie de privilegii⁴⁾.

3) C. apel Geneva (20 Martie 1883), *Raccolta di giurisprudenza italiana*, anul 1883, 2, p. 249.

4) Vezi Thiry, IV, 290; Laurent, XXVIII, 464; Baudry-Lacantinerie, II, 1312 (ed. 9-a, 1905); Baudry et Loygues (*Privil. et hypothèques*, I, 60, p. 42 (ed. 3-a); C. Paris, Sirey, 82. 2. 26 (cu nota lui Lyon-Caen). Cpr. Cas. fr. Sirey, 69. 1. 397; D. P. 70. 1. 81 (soluție implicită), etc.

Credem însă, cu toate acestea, că acceptarea debitorului într'un act autentic va produce aceleași efecte ca și notificarea făcută debitorului, pentru că ea dovedește că acesta din urmă cunoaște constituirea amanetului. Apoi, nu vedem pentru ce legea ar fi mai riguroasă pentru stabilirea privilegiului creditorului, care este un drept real, decât pentru dobândirea proprietății creanței (art. 1393). Tot ce legea cere este ca debitorul creanței constituită amanet, să cunoască amanetul, pentru ca, pe de o parte, el să nu o plătească în mâinile creditorului său, cât timp acest creditor nu va aduce dovada stingerei amanetului, iar pe de altă parte, să poată informa pe acei interesați despre existența amanetului⁵⁾.

Acestea sunt observațiile ce ne-a sugerat decizia Curței de apel din Roma, mai sus reprodușă.

D. ALEXANDRESCO

5) Vezi în acest din urmă sens, singurul juridic după părerea noastră, Arntz, IV, 1594; Aubry et Rau, IV, § 432, p. 704 (ed. 4-a); Colmet de Santerre, VIII, 301 bis III; Guillouard, *Nantissement*, 116; Troplong, *Idem*, 268; Thézard, *Idem*, 13; P. Pont, *Idem*, 1106; Valette, *Privil. et hypothèques*, 49, p. 52 (ed. din 1846); Duranton, XVIII, 524; T. Hue, XII, 364; Planiol, II, 2409; Beudant, *Suretés personnelles et réelles*, I, 149, p. 125; Mourlon, III, 1219; André, *Tr. pratique du régime hypothécaire*, 199, pg. 98 (ed. 2-a, 1898); Cas. fr. Sirey, 1905. 1. 113 (cu nota lui Lyon-Caen), etc.

BIBLIOGRAFIE

Statistica generală (metodologia statistică), de Stanislas Cihoski, profesor la Școala superioară de științe de Stat.

Volumul apărut este o expunere amănunțită foarte concisă a stărei actuale a științei statistice. Deși nu conține decât mai puțin de 200 pagini, materialul condensat în aceste pagini ar fi fost suficient pentru a forma un volum de 400—500 pagini.

Materialul este aranjat cu multă sistemă și fiecare chestiune este discutată în proporțiile ce i se cuvin.

Introducerea istorică arată cum s'au format primele începuturi ale statisticii, sau mai bine zis a recensămintelor și cadastelor, ce au avut loc dela începutul constituirii statelor, și cum apoi succesiv știința statistică s'a desfășurat de științele cu cari eră confundată, pentru a-și căpăta autonomia. Creatorii statisticii moderne sunt patru scriitori germani: Conring, Achenwahl, Seckendorf și Süßmilch, precum și ilustrul matematician belgian Quetelet.

Capitolul intitulat: *Note asupra istoriei statisticii în România*, este o lucrare absolut inedită, căci până astăzi

nimeni nu și-a dat osteneala să cerceteze istoricul acestei științe la nouă.

Obiectul și definițiunea statisticii arată în mod clar și luminos, care este caracteristica științei astăzi: studiul cantitativ (numeric) al fenomenelor netipice considerate în mase.

Interesant este capitolul în care autorul legitimează dreptul de existență al statisticii, dovedind serviciile ce aduce în genere, și în special în științele sociale, ca metod de cercetare.

Autorul consideră statistica ca o metodă de cercetare și expunere și de aceea a numit cartea sa *Metodologia statistică*. Intrând în studiul acestei științe, el expune pe larg: a) cum se adună materialul statistic; b) cum se elaborează; c) cum se expun rezultatele cercetării; d) cum se interpretează aceste rezultate.

Expunerea este plină de exemple tipice, care ușurează cititul lucrării și-l face atrăgător. I s'a imputat autorului de ce s'a servit mai mult de exemple din alte țări și n'a luat exemple din România. Adevărul este că autorul s'a folosit mai puțin de exemple dela noi: întâiu, pentru că statisticele noastre sunt încă foarte sărace, și al doilea, pentru a înlătură discuțiunile cari se ridică mereu la noi asupra adevărului cifrelor ce ni se dă în publicațiunile statistice, chiar cele oficiale; aceste discuții ar fi străine interesului pentru care se dau exemplele.

O largă expunere, remarcabil de clară, face autorul asupra metodelor matematice ce se întrebunțează în statistică. Această parte special aridă, căci atinge probleme de matematici superioare, este expusă cu un adevărat talent didactic. Recomandăm în această privință capitolul despre calculul probabilităților și legea numerelor mari, precum și acel relativ la principiul erorilor accidentale. De asemenea mai găsim o expunere excelentă a teoriei numerelor indice (index numbers), calcul care caută a preciza, într'o serie de cifre ușor comparabile, evoluția unei stări economice sau sociale.

Altă expunere remarcabilă e aceea a metodelor grafice pentru reprezentarea cifrelor statistice prin desemnuri.

Dar partea cea mai interesantă a lucrării este poate *interpretarea*, capitol de logică în care autorul examinează până la ce limite se poate conchide în mod legitim din studiul cifrelor statistice. Autorul intră în examenul aprofundat al celor mai grele chestiuni de filosofie statistică, expunând opiniunile sale cu o limpezime de expresiuni deosebită.

Acestea sunt, în trăsături rezezi, caracterele acestei importante lucrări, scrisă într'o limbă clară și elegantă, care a îmbogățit considerabil știința statistică în România.

DEMETRU NEGULESCU

A apărut de sub tipar

Codul de procedură civilă

Adnotat de d-l Em. Dan, avocat,
având o prefață de d-l Toma Stelian, ministru de justiție.